

Стефанович Олекса Коронатович

Життєпис

Народився 5 жовтня 1899 р. у с. Милятині Острозького повіту на Волині в родині православного священика.

Закінчив духовну школу в Клевані (1914), потім духовну семінарію в Житомирі (1919). У 1920–1921 рр. вчителював у с. Садки. З 1922 р. мешкав у Празі.

Навчався на філософському факультеті Карлового університету (1922–1928), у 1930 р. захистив докторат із філософії (тема дисертації — "Метлинський як поет"). Викладав на філософському факультеті Українського вільного університету (1928–1930).

У 1939–1941 рр. працював домашнім учителем.

У 1944 році, коли до Праги підійшли радянські війська, Олекса Стефанович, рятуючи власне життя і волю, залишає Прагу й емігрує до Німеччини, де проживає до 1949 року, а з 1949 р. — у м. Боффало (США). Працював на фабриці, після виходу на пенсію (з 1962 р.) учителем в українській православній суботній школі.

Помер 4 січня 1970 р. в м. Боффало, шт. Нью-Йорк, похований там же, перепохований на цвинтарі у Баунд-Бруку. Життя Олекси Стефановича було сповнене постійних духовних пошуків та глибоких роздумів. Він жив дуже самотньо, коло його знайомих і товаришів було обмеженим і вузьким, відчуття страху та манія переслідування з боку радянської влади до самої смерті не залишали поета.

Творчість

Уже перші надруковані на початку 20 х років ХХ ст. , вірші О. Стефановича. привернули увагу літературних кіл української еміграції у тогочасній Чехословаччині. Згодом він зажив слави одного із найталановитіших поетів празької школи., але його замкнутість , самоізолюваність і очевидно , особлива вимогливість і не дали змоги помножити її , самоутвердитись уже в новій, другій еміграції, де він жив більш ніж скромно. Опинившись фактично поза літературним життям української громади. На Україну оригінальна поезія О. Стефановича не дійшла не мала тут жодного відгуку й визнання .

За цими, зовні скупими фактами життя о. Стефановича приховане велике й напружене, інтелектуальне життя поета, яке , реалізувалося у його натхненній поетичній спадщині. Друкуватися о.Стефанович почав 1923 р . в українській емігранській пресі – журналах "Нова Україна", "Веселка", "Український студент", "студентський вісник".

Батьки готували сина до духовної кар'єри. Волинська духовна семінарія була російськомовним навчальним закладом і не дала майбутньому поетові ані найменших знань української мови та літератури.

Любов до рідної мови він успадкував від батька – українця та селянського оточення. Потрапивши в еміграцію О. Стефанович уже зробив свій вибір : Україна її воля й державність. У Празі опинився в середовищі української інтелігенції , гуртувалася

навколо українського вільного університету Педагогічного університету ім. . Драгоманова Української господарської академії в Подєбрадах, Українського інституту - громадознавства та інших, культурних і видавничих центрів. У Празі тоді жили й працювали відомі українські письменники О. Олесь С. Черкасенко, Є. Маланюк, О. Ольжич та інші письменники, які й сприяли тому, що молодий О. Стефанович став поетом, посів одне з провідних місць серед празької групи.

Перші друковані твори О. Стефановича ще позначені символістською поетикою й образністю. Барвисті, соковиті переважно краєвиди рідної Волині, картини селянського достатку достатку. Осінь у Стефановича переоніфіковано в образок то княгині Люди, гождої господині, смоглолицької молодиці з круглими синіми очима, то сумної влади, поруч із ліричним настроєм - реалії тогочасного життя.

Найвищим злетом української державності в розумінні поета є княжа доба а вже її відлунням стали козацькі часи й українська революція 1917 - 1920 рр. Свідок і учасник вікових визвольних змагань українців для О. Стефановича - золотoverхий Київ над Дніпром, якому присвятив одну з перлин своєї лірики - вірш "Київ"(1937).

Піднявся злотно - зелено,
А за тло - густа синьота,
Хай яка влада вагота,
Її скине смагле решето,
Йшов Батий на нього не двічі,
Та зникав туманом примар, -
Він стоїть мов князь - володар,
Йому вічність дивиться в вічі.

Невелика за обсягом, але вагома за змістом і образно стильовими пошуками поезія О. Стефановича помітно розширює й збагачує новітній поетичний контекст, заповнюючи ще одну прогалину українського поетичного всесвіту.

Друкувався в "Новій Україні", "ЛНВ", "Пробоем", "Христ. Шляху", "Новому Шляху", "Христ. Голосі" й ін. Зб. поезій: "Поезії" (1927), "Stefanos I" (не датована, 1938) і "Зібрані твори" (1975), що включають недруковані зб. "Stefanos II", "Кінцесвітне" та "Фрагменти". Хоч С. належав до празької групи, його творчість позбавлена характеристичного для цього кола волюнтаризму. Поетична творчість С. живиться спогадами про елегійні волинські краєвиди, постаті минулого (іст. чи мітологічні) і трагічні картини історії й сучасності. Ці тематичні площини пронизані двома силами, які розривали творчість Стефановича, — поганством (з обертонами еротики) і християнством, яке домінувало в пізнішій творчості поета і часто сягало містичних вершин.

Основною характеристикою стилю Стефановича є його дуже індивідуальна поетична мова, базована на вживанні архаїзмів і неологізмів (теж творених в архаїчно-ритуальному дусі) та на своєрідній синтаксі. У ранній творчості Стефановича переважають романтично-символістичні елементи (образно споріднені з народною творчістю), у пізнішій його мова стає рубаною і загостреною, поет часто ламає ритміку

в різких спадистих каденціях, що дає відчуття рокованости, кінецьсвітности, апокаліптичности. Олекса Стефанович, філософ за своєю мистецькою натурою, заглиблюється думкою і почуттям у внутрішній сенс ідеї державности, звертається до перших її витоків і проектує їх на сучасну добу. Так, через усю двадцятирічну творчість поета проходить образ язичницького бога Перуна, що є символом ідеї української державности, утвердженням її безсмертності і всепереможности. Попри те, що Стефанович жив і писав на еміграції, Україна залишається центральним образом його творчості. З далеких країв він спостерігає за її життям, за тими перипетіями, які вона переживала. І це знаходить відгук у його творчості.

Автор поетичних збірок "Поезії" (1927), "Stefanos I" (1938), "Зібрані твори" (1975, посмертно).